

Vybrané výdavky v roku 2025 zaostali za odhadom

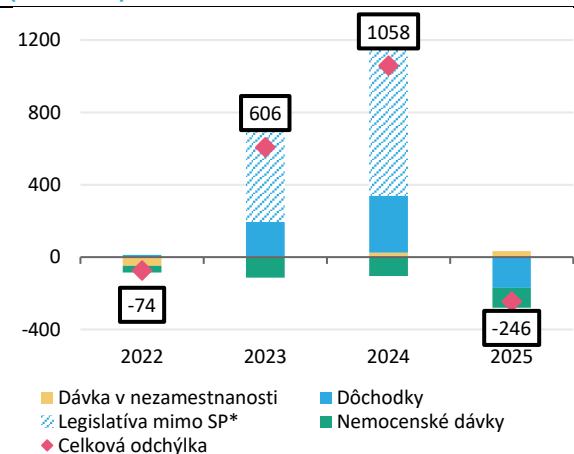
Vyhodnotenie prognózy vybraných výdavkov
Sociálnej poisťovne za rok 2025

Inštitút finančnej politiky
Komentár 2026/7.3

Kolektív IFP

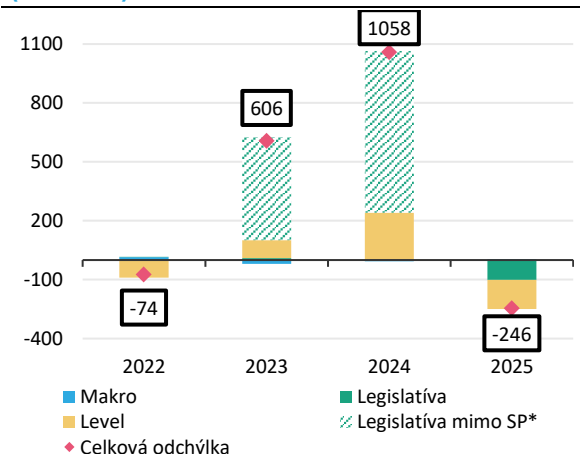
Vybrané výdavky boli v roku 2025 v porovnaní s odhadom Výboru pre daňové prognózy nižšie približne o 245 mil. EUR, najmä v dôsledku nižšieho čerpania nemocenských a dôchodkových dávok. Vybrané výdavky Sociálnej poisťovne pozostávajú z výdavkov fondov nemocenského poistenia, starobného poistenia, invalidného poistenia a poistenia v nezamestnanosti. Pri dôchodkových dávkach sa nenaplnili najmä očakávania čerpania predčasných starobných dôchodkov, ktoré pri tvorbe rozpočtu nadväzovali na mimoriadny nárast odchodov do predčasného dôchodku v rokoch 2023 a 2024. Z veľkej časti išlo o odhad výšky záujmu o predčasný dôchodok v decembri roku 2024, ktorá pri tvorbe rozpočtu nebola známa a bola mierne nižšia ako sa očakávalo. Výdavky na nemocenské dávky boli nižšie najmä z dôvodu pozitívneho vplyvu sprísnenia kontrolnej činnosti posudkových lekárov od 1. januára 2025. K nižšiemu čerpaniu nemocenského fondu prispel aj rýchlejší ako očakávaný pokles pôrodnosti, ktorý sa prejavil na nižších výdavkoch na materské a tehotenské dávky. Opačným smerom pôsobila dávka v nezamestnanosti, ktorej čerpanie prekročilo prognózu najmä v dôsledku horšieho vývoja na trhu práce a vyššieho počtu poberateľov dávky.

Graf 1: Odchýlky od skutočnosti podľa dávok (mil. EUR)¹

*zahŕňa opatrenia kryté rezervou na legislatívne zmeny, ktoré neboli rozpočtované priamo vo výdavkoch Sociálnej poisťovne
zdroj: IFP, SP

Graf 2: Odchýlky od skutočnosti podľa faktorov (mil. EUR)

*zahŕňa opatrenia kryté rezervou na legislatívne zmeny, ktoré neboli rozpočtované priamo vo výdavkoch Sociálnej poisťovne

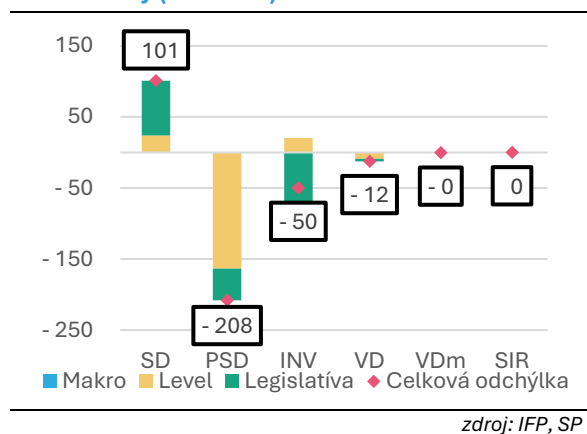
Dôchodkové dávky

Skutočné výdavky na dôchodky boli o 169 mil. EUR (1,3 %) nižšie oproti rozpočtovaným predpokladom, najmä v dôsledku nižšieho počtu odchodov v rámci druhej vlny predčasných dôchodkov, než sa predpokladalo. K nižšiemu ako odhadovanému čerpaniu dôchodkových

¹ Za rok 2022 je vyhodnotená presnosť odhadu výdavkov na starobné dôchodky, nemocenské dávky a dávku v nezamestnanosti. Od roku 2023 už sú vyhodnocované aj ostatné dôchodkové dávky z poistenia.

dávok prispel najmä nižší nárast počtu odchodov do predčasného starobného dôchodku, ktorý oproti očakávaniam znížil výdavky o 191 mil. EUR. Výrazný záujem o predčasný dôchodok bol pôvodne motivovaný dvomi faktormi: priaznivými parametrami použitými pri výpočte výšky priznaného dôchodku a legislatívnou zmenou, ktorá umožnila odchod do predčasného dôchodku všetkým osobám s 40 odpracovanými rokmi. Keďže tieto parametre boli v roku 2024 výhodnejšie ako v roku 2023, predpokladal sa väčší rozsah tzv. druhej vlny odchodov očakávanej v decembri roku 2024. Nakoniec bola veľkosť druhej vlny mierne nižšia, pravdepodobne najmä z dôvodu vyčerpania skupiny ľudí v preddôchodkovom veku so záujmom o predčasný dôchodok, prípadne vplyvom zvýšenia krátenie predčasného dôchodku v máji 2024. S tým súvisí aj legislatívny vplyv doplatkov z dôvodu zmeny krátenia 0,5 % na 0,3 % pôvodne prijatej ešte v roku 2023. Pri ňom sa

Graf 3: Odchýlky od skutočnosti podľa faktorov - dôchodky (mil. EUR)

pôvodne predpokladalo, že bude vyplatený v rámci predčasných dôchodkov, v skutočnosti bol ale vyplatený najmä v rámci starobných dôchodkov. Ide však o vplyv ktorý na jednej strane zvýšil výdavky na starobné dôchodky ale znížil výdavky na predčasné dôchodky, s neutrálnym celkovým vplyvom. Pri invalidných dôchodkoch sa očakával vyšší rast výdavkov najmä z dôvodu vplyvu legislatívneho uvoľnenia podmienok pre jeho získanie (úprava Prílohy č. 4) schválenej ešte v roku 2023. Predpoklad vyššieho počtu nových invalidných dôchodkov a vplyv prepočtu existujúcich dôchodkov sa ale v plnej miere v roku 2025 nenaplnil. Ostatné

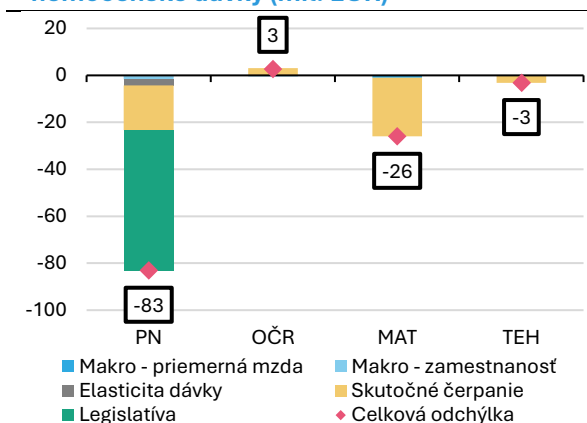
vplyvy, najvýraznejšie pri starobných dôchodkoch, sú spôsobené rozdielmi v počtoch vyplácaných dôchodkov, vo výške dávok a v ich interakcii².

Nemocenské dávky

Prognóza výdavkov na nemocenské dávky bola v porovnaní so skutočnosťou vyššia približne o 110 mil. eur (10 %), pričom najväčšiu časť rozdielu tvorili nižšie výdavky na PN. Výdavky na dávku PN boli oproti prognóze nižšie približne o 83 mil. eur. Hlavným dôvodom bolo, že pri tvorbe Rozpočtu verejnej správy na rok 2025 nebol zohľadnený vplyv sprísnenia kontrolnej činnosti posudkových lekárov, platného od 1. januára 2025. Toto opatrenie znížilo výdavky na PN približne o 60 mil. eur. Mierne nižšie čerpanie súviselo aj so znížením predpokladanej elasticity dávky PN na hodnotu 1, podľa ktorej dávka po novom rastie priamo tempom priemernej mzdy.

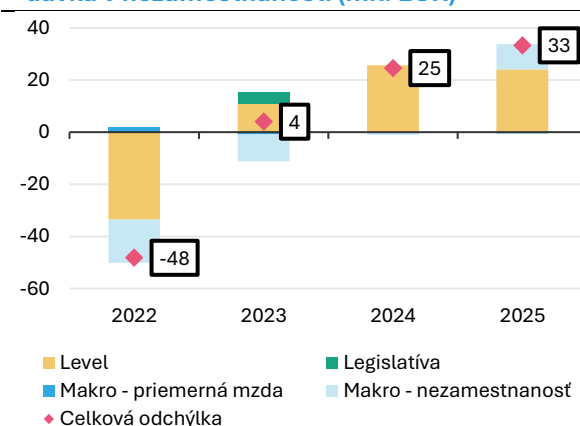
² Išlo najmä o metodický vplyv zohľadnenia celoročného vplyvu novopriznaných a zaniknutých dôchodkov. Pôvodný zjednodušený prístup vychádzal zo skutočných výdavkov predchádzajúceho roku, pričom súčasťou týchto výdavkov sú aj výdavky na novopriznané a zaniknuté dôchodky, ktoré nie sú vyplácané plných 12 mesiacov. V prípade ak sú tieto dve skupiny výdavkov v rovnakom objeme a zároveň sú vyplácané v priemere rovnaký počet mesiacov, ich celoročný vplyv na výdavky nasledujúceho roku sa vzájomne kompenzuje. Ak však výrazne preváži jedna zo zložiek resp. novopriznané a zaniknuté dôchodky nie sú v priemere vyplácané rovnaký počet mesiacov (napr. v rokoch kedy je priznaný veľký počet dôchodkov začiatkom roku), dochádza k nadhodnoteniu resp. podhodnoteniu výdavkov. Modelový prístup bol aktualizovaný, aby zohľadňoval tento efekt.

Graf 4: Odchýlky od skutočnosti podľa faktorov - nemocenské dávky (mil. EUR)

zdroj: IFP, SP

Graf 5: Odchýlky od skutočnosti podľa faktorov - dávka v nezamestnanosti (mil. EUR)

zdroj: IFP, SP

Pri dávkach materské a tehotenské boli výdavky nižšie najmä v dôsledku rýchlejšieho poklesu pôrodnosti oproti predpokladom prognózy. Výdavky na materské boli oproti prognóze nižšie približne o 26 mil. eur a výdavky na tehotenské približne o 3 mil. eur. Prognóza vychádzala z demografických predpokladov EUROPOP2023, ktoré ešte nezachytávali neskorší výraznejší pokles pôrodnosti. Ten bol premietnutý až v aktualizovanej populačnej prognóze EUROPOP2025. V priebehu roka 2025 preto musela byť prognóza týchto dávok postupne upravovaná nadol cez skutočné plnenie voči pôvodnej prognóze.

Výdavky na ošetrovné boli naopak mierne vyššie ako prognóza, približne o 3 mil. eur. Celkovo však tento rozdiel len minimálne kompenzoval nižšie čerpanie pri PN, materskom a tehotenskom.

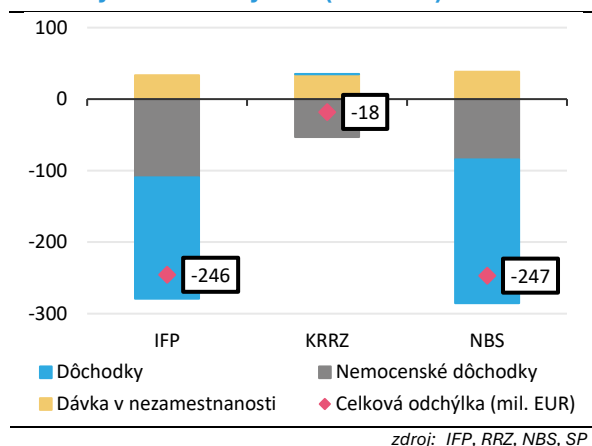
Dávka v nezamestnanosti

Skutočné čerpanie dávky v nezamestnanosti prekročilo očakávania prognózy približne o 33 mil. eur, najmä v dôsledku horšieho vývoja na trhu práce oproti predpokladom rozpočtu. Vyššia ako očakávaná nezamestnanosť sa premietla do vyššieho počtu poberateľov dávky a tým aj do vyšších výdavkov. Počet poberateľov bol zároveň vyšší aj nad rámec vplyvu zachyteného makroekonomickým predpokladom nezamestnanosti, čo zvýšilo výdavky oproti prognóze. K vyššiemu čerpaniu prispela aj mierne vyššia priemerná výška dávky, než sa predpokladalo pri tvorbe prognózy.

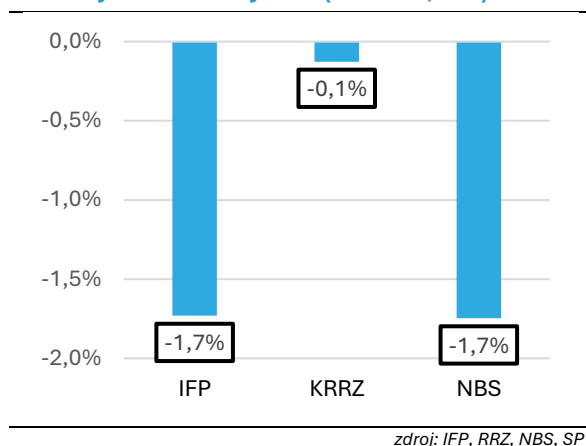
Vyhodnotenie prognózy ostatných členov Výboru

Väčšina členov sa stotožnila s prognózou Výboru, KRRZ a NBS vytvorili vlastné odhady. V súlade so štatútom Výboru sa vyhodnocuje aj presnosť prognóz ostatných členov Výboru. Väčšina členov Výboru sa plne stotožnila s odhadom IFP (ČSOB, SLSP, TB, UniCredit, Infostat, VUB), preto je ich vyhodnotenie totožné s vyhodnotením prognózy IFP. Vlastnú prognózu mali dvaja členovia Výboru – KRRZ a NBS. Prognóza NBS sa, podobne ako prognóza Výboru, ukázala ako nadhodnotená, najmä z dôvodu výdavkov na predčasné dôchodky a predpokladov spojených

Graf 6: Porovnanie presnosti prognózy IFP a ostatných členov Výboru (mil. EUR)

Graf 7: Porovnanie presnosti prognózy IFP a ostatných členov Výboru (celkovo, v %)

s druhou vlnou odchodov. KRRZ nemala vo svojej prognóze zapracovanú tak výraznú druhú vlnu, a preto sa jej odhad najviac priblížila skutočnosti. Pri prognóze dávok v nezamestnanosti došlo v odhadoch všetkých členov k podhodnoteniu výdavkov. Naopak, odhady všetkých členov nadhodnotili skutočný vývoj výdavkov na nemocenské dávky.

Viac o výdavkových prognózach ako aj podkladové materiály je možné nájsť na stránke IFP v časti Ekonomické prognózy: [Prognózy vybraných výdavkov VS](#). Podkladové dáta o vývoji jednotlivých položiek je možné nájsť v časti Dáta a štatistiky: [Vybrané výdavky VS](#).

Materiál prezentuje názory autora a Inštitútu finančnej politiky, ktoré nemusia nevyhnutne odzrkadľovať oficiálne názory Ministerstva financií SR. Cieľom publikovania komentárov Inštitútu finančnej politiky (IFP) je podnecovať a zlepšovať odbornú a verejnú diskusiu na aktuálne ekonomické témy. Citácie textu by sa preto mali odkazovať na IFP (a nie MF SR), ako autora týchto názorov.

Príloha A

Tabuľka A: Prognóza a skutočnosť v roku 2025 – vybrané výdavky (ESA2010)

Položka rozpočtu VS	Odhad Výboru (mil. EUR)	Skutočnosť (mil. EUR)	Rozdiel (mil. EUR)	Rozdiel (v %)
Nemocenské dávky	1 178	1 069	-110	10,2 %
Dávka nemocenské	706	623	-83	13,3 %
Dávka ošetrovné	44	47	3	-5,6 %
Dávka materské	379	353	-26	7,4 %
Vyrovňavacia dávka	0,060	0,080	-0,019	-24,5 %
Dávka tehotenské	49	46	-3	6,7 %
Dôchodkové dávky	12 893	12 723	-169	-1,3 %
Starobné dôchodky	10 006	10 107	101	1,0 %
Invalidné dôchodky	1 251	1 201	-50	-4,0 %
Vdovské dôchodky	896	884	-12	-1,4 %
Vdovecké dôchodky	121	121	0	0,0 %
Predčasné starobné dôchodky	563	356	-208	-36,9 %
Sirotské dôchodky	55	55	0	0,1 %
Dávka v nezamestnanosti	303	337	33	11,0 %
SPOLU	14 347	14 129	-246	-1,7 %

Zdroj: IFP, Sociálna poisťovňa

Tabuľka B: Prognóza a skutočnosť v roku 2025 – priemerný mesačný počet poberateľov

Položka rozpočtu VS	Odhad Výboru (počet dávok)	Skutočnosť (počet dávok)	Rozdiel (počet dávok)	Rozdiel (v %)
Dávka nemocenské	125 837	114 568	-11 269	9,8 %
Dávka ošetrovné	17 933	18 066	133	-0,7 %
Dávka materské	29 187	25 787	-3 400	13,2 %
Vyrovňavacia dávka	38	38	0	0,0 %
Dávka tehotenské	16 133	15 179	-954	6,3 %
Starobné dôchodky	1 140 142	1 145 945	5 803	-0,5 %
Invalidné dôchodky	212 429	218 305	5 876	2,8 %
Vdovské dôchodky	287 826	288 067	241	0,1 %
Vdovecké dôchodky	54 438	54 697	259	0,5 %
Predčasné starobné dôchodky	58 904	37 645	-21 259	-36,1 %
Sirotské dôchodky	-	19 610	-	-
Dávka v nezamestnanosti	35 232	38 382	3 150	8,9 %

Zdroj: IFP, Sociálna poisťovňa

Tabuľka C: Prognóza a skutočnosť v roku 2025 – priemerná výška dávky

Položka rozpočtu VS	Odhad Výboru (EUR)	Skutočnosť (EUR)	Rozdiel (EUR)	Rozdiel (v %)
Dávka nemocenské	471	458	-13	2,8 %
Dávka ošetrovné	210	190	-20	10,5 %
Dávka materské	1 064	1 113	49	-4,4 %
Vyrovňavacia dávka	131	168	37	-22,0 %
Dávka tehotenské	252	254	2	-0,8 %
Starobné dôchodky	662	660	-2	0,3 %
Invalidné dôchodky	402	408	6	1,5 %
Vdovské dôchodky	254	253	-1	-0,4 %
Vdovecké dôchodky	181	179	-2	-1,1 %
Predčasné starobné dôchodky	740	734	-6	-0,8 %
Sirotské dôchodky	-	212	-	-
Dávka v nezamestnanosti	717	730	13	1,8 %

Zdroj: IFP, Sociálna poisťovňa

Tabuľka D: Vplyvy aktualizácie legislatívy v roku 2025 – vybrané výdavky (ESA2010, v mil. EUR)

	Odhad Výboru	Skutočnosť	Rozdiel
Legislatíva zapracovaná v prognóze	1027	972	-55
13. dôchodok	910	926	16
Rodičovský bonus	0	1	1
Odchod do predčasného dôchodku po 40 odpracovaných rokoch – sprísnenie krátenia	3	3	0
Odchod do predčasného dôchodku po 40 odpracovaných rokoch – prepočet krátenia	62	48	-14
Sprísnenie podmienok pre predčasné starobné dôchodky	-18	-18	0
Zníženie aktuálnej dôchodkovej hodnoty	-10	-10	0
Predĺženie podporného obdobia pre vdovy a vdovcov	3	3	0
Zjemnenie podmienok pre vdovy a vdovcov	6	6	0
Zmeny pri uznávaní invalidity	71	13	-58

Zdroj: IFP, Sociálna poisťovňa